

що стають нагодою для того, щоб інформувати представників законодавчої влади про біжучі проблеми життя членів Церков та релігійних організацій, дають можливість ознайомлювати народних депутатів із позицією ВРЦіРО у різних обставинах суспільного життя.

Виходячи із всіх цих зовнішніх знаків, можна зробити висновок: українське суспільство виявилось не готовим погодитися із новаторським, сучасним, європейським законом, сприйняти нові умови існування релігійних організацій, нові ідеї, нову модель взаємин із державою. Тут проглядається якась туга (ностальгія) за тим, що було 15 років тому назад. Це не два кроки назад, щоб зробити потім крок вперед, але відкат в минуле.

Думаючи над причинами неуспіху, приходиш до висновку, що ми маємо сприйняти всю провину на себе, бо запустили цей закон у світ без будь-якої підготовки до його сприйняття громадської думки, інформаційного забезпечення. Треба було постійно інформувати громадськість через прес-конференції, круглі столи про результати, перипетії роботи робочої групи. Наступні кроки мають враховувати таку інформаційну підтримку проекту. Щоб перебудуватися і сприйняти нові ідеї Закону, пройшло мало часу. Людям треба дати можливість і час звикнути до нової ідеї. Враховуючи, що наступні вибори до Парламенту відбудуться невдовзі, то, якщо вчасно підготувати громадську думку, з'явиться можливість прийняття вже новим складом ВР цього, напрацьованого робочою групою Мінюсту України нового Закону.

В чому ще причина не сприйняття суспільством закону? Це те, що в ньому було акцентовано увагу на незвичних новшествах, які прозвучали дуже революційно для переважної більшості консервативно орієнтованих людей, яких більшість. Творці Закону не врахували і кількісне співвідношення консерваторів і модерністів, і форму подачі нових ідей, і політичну ситуацію, яка змінюється щохвилини.

Треба було більше говорити не про те, чим вирізняється новий від старого, а те, які нові можливості відкриваються новим законом, а водночасне відмінюються демократичні здобутки попереднього. Ті позиції, які прописані, які не змінюють тих наробок і завоювань держави в цій сфері за 15 років, яка жила за старим законом. Ми не старий закон заперечуємо, ми його розвиваємо, дещо змінюючи, враховуючи зміни, які відбулися в державно-церковних, суспільно-релігійних відносинах за останні роки.

М. Стретович*

ВЛАДА І ЦЕРКВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВІДНОСИН

Християнсько-демократичний союз, який я очолюю, у своїх програмно засадничих принципах і постулатах покоїться на великих помислах і думках Господа Ісуса Христа. Ми намагаємося принести християнський дух і етику в політику. Нам це не легко після 77 років панування радянської влади, але пам'ятаючи слова Святого Письма: „Стукайте і вам відчинять, ідуть і ви пройдете”, ми невпинно торуємо свою дорогу в політичному просторі України. Хочу сказати, що сьогодні релігійна ситуація в Україні в контексті відносин держави і церкви є позитивною, в порівнянні з нашими сусідами на тому ж самому пострадянському просторі. Ми фактично, тільки з грудня 2004 розпочинали той необхідний постійний діалог між владою і релігійними організаціями для того щоб створити гармонійне, вільне, затишне, сприятливе для віруючих українське середовище, в якому вільно буде почувати себе і єпископ, і пастор, і муфтії, і рабин. Тому що попередній

---

* Народний депутат України

досвід засвідчує, що навіть у політичних подіях 2002 року влада примушувала релігійні організації закликати населення не брати участі в акціях непокори.

На наше глибоке переконання, держава не може підпорядковувати будь-яку релігійну громаду, будь-яку церкву собі на прислугу. Держава повинна бути партнером і союзником для них, вона повинна бути милостивою і доброю до всіх громадян. Зовсім абсурдним є той факт, коли окремі церкви стають на прислугу певним політичним силам. На запитання: „Що ж ви робите?” Відповідають: „Ми отримали одкровення”. В листопаді 2004 року двоє священників УПЦ Московського патріархату з Херсона розповіли скільки грошей отримував кожний священник у залежності від розміру пастви. Я думаю, ця Церква трохи себе дискредитувала в очах віруючих. Завдання сьогодні полягає як унормувати стосунки держави з нею. Я мав розмову з двома предстоятелями: із Святішим Філаретом і головою євангельських християн-баптистів Комендантом. Ми вели дискусію, а чи потрібно сьогодні в Україні створювати Державний орган у справах релігій? На моє глибоке переконання з розширенням демократичних засад, дотримання законності в державі абсолютно недоцільним є створення такої інституції. Але виясняючи у них, чому вони наполягають на необхідності такого кроку, ми зійшлися на думці, що сьогодні, власне, не має кому захистити права релігійних організацій, тому що не повноцінно діє закон, а наявні інституції не справляються з тим навалом проблем, з якими стикаються релігійні організації незалежно від їх конфесійної належності. Держава повинна приділити значну увагу цьому, сприяти, щоб закон, особливо в царині діяльності релігійних організацій і рівності віросповідань, виконувався державними чиновниками. Часто трапляється так, що державний чиновник, який є прихильником якоїсь конфесії, сам того не усвідомлюючи, сприяє тому, щоб ця релігійна спільнота мала авторитет і поширення в його регіоні. Це – абсолютно недопустима річ. Такі чиновники повинні або залишити місце роботи, або зайнятись якоюсь іншою діяльністю.

Ми тільки започатковуємо діалог між державою і конфесіями, церквами. Наш Президент уже двічі зустрічався з предстоятелями церков, розроблено комплекс заходів, для того, щоб вирішити наявні проблеми.

Ми говоримо про те, що нам потрібна нова редакція „Закону про свободу совісті”, хоча він у нас, в державі досить таки виважений, толерантний, сприяє міжконфесійному балансу, утворення гармонії у відносинах між віруючими різних напрямів. Однак, якщо не можемо оновити ”великий закон”, то я вважаю абсолютно можливим ухвалення закону про повернення культових споруд колишнім громадам і припинити дискусію. Сьогодні віруючі цих громад ідуть в суд, відкопують архівні документи. Суди, мушу визнати тут перед авторитетним зібранням, корумповані, одна громада багатша, інша – бідніша, в результаті розводять руками, біжать у комітет з боротьби із корупцією: „Поможіть, нас обікрали. Костьол належить нам ще з 1963 року і нам його повинні повернути!” І в цьому є правда. Держава має допомогти релігійним організаціям. Наступне питання – питання землі. Хочу сказати присутнім, що ми були за три кроки до ухвалення змін до Земельного кодексу. Земельні ділянки, що закріплені за релігійними організаціями, які зареєстровані в установленому законом порядку залишаються в безстрокове користування. Їх не так багато, статистика показала, що в розпорядженні всіх релігійних громад перебуває близько 4000 га землі. В порівнянні з мільйонами, які має Україна, це краплинка в морі. Таке рішення теж послужило б сигналом, що держава турбується про релігійні організації, допомагає, сприяє їхній діяльності. В цьому суть поваги до релігійної совісті віруючих, до утвердження свободи віросповідного вияву.